

Slovenska pravna akademija.

(Govor dra. J. Kavčiča na shodu društva „Pravnika“ dne 10. decembra 1890.)

V zadnji sesiji deželnega zbora kranjskega je poslanec Luka Svetec sprožil vprašanje ob ustanovitvi slovenske pravne akademije in višjega deželnega sodišča za slovenske pokrajine v Ljubljani.

Važnost tega vprašanja za Slovence v obče in za slovenski pravniški stan posebe je tolikšna, da je pač naravno in umevno, ako se ž njim bavimo tudi v našem društvu. Dasiravno ni pričakovati, da bi se nam ta želja uže v bližnji bodočnosti izpolnila, vendar ni dvomiti, da je opravičena, in upanja ni izgubiti, da se nam kedaj vresniči. Poslanec Svetec je podpiral svoj predlog večinoma s političnimi razlogi in gotovo bodo, ako se Slovencem kedaj izpolni njih želja, to vprašanje odločevali tudi politični oziri. A jaz puščam politično stran vprašanja v nemar in ako si usojam v našem društvu o njem izpregovoriti, bode naj moj razgovor le bolj akademičnega pomena; ozirati se hočem tudi samo na oni del vprašanja, ki zadeva ustanovitev slovenske pravne akademije ali pravne fakultete v Ljubljani ter razvijati svoje sicer nikakor merodavne nazore o tem, kako je moči to željo Slovencev dejanski izvesti in vresničiti.

Želja ta ni čisto nova in mnogokrat poprej se je uže izražala ter pri raznih prilikah čulo se je zahtevanje, da naj se ustanovi v Ljubljani — v središču slovenskih pokrajin — slovensko vseučilišče. A kolikorkrat se je vzdignil ta glas, tolikokrat smo s politično protivne strani čuli odmev, da smo Slovenci duševno in gmotno prerévni za ustanovitev in vzdržanje domačega vseučilišča, da nimamo niti sposobnih učnih močij, niti zadostnega števila onih, katere bi bilo poučevati; trdilo se je, da nam ne manka samo vseh, za tako učilišče potrebnih sredstev, nego da tudi jezik slovenski ni toliko razvit, da bi bil

sposoben za znanstvena predavanja. Kar se tiče jezika, sem jaz pač tega skromnega mnenja in prepričanja, da mu dandanes sposobnosti za znanstvena predavanja po pravici ni moči odrekati; jezik sam po sebi je sposoben za to, in kedor mu sposobnost odreka, ga ne pozna. Težave izvirajo le odtod, da nam je mišljenje in razgovarjanje o rečeh strokovnega znanstva v slovenščini odtujeno, ker se nismo na podlogi domače besede znanstveno izobraževali. Kar je torej v tem pogledu težav in zaprek, ne tiče v jeziku samem, nego one so le subjektivne narave in dajo se s trdom in vstrajnostjo premagati; s takimi težavami so se borili tudi drugi narodi, kajti pričeti se je moralo tudi drugod enkrat in vsak začetek je težak. Tako pa ni z drugimi razlogi, ki so se navajali in se še vedno navajajo proti slovenskemu vseučilišču. Tu bodimo — sami sebi na korist — odkritosrčni in recimo, da naše moči v resnici niso še tolike, da bi mogli — vsaj sedaj — vzdržavati svoje vseučilišče sploh, sosebo pa ne na oni znanstveni stopnji, ki jo zahteva sedanji čas in na kateri stoje vseučilišča drugih narodov. Te naše ubožnosti in nezmožnosti priznati naj nas ne bodi sram; saj tudi Hrvatje, ki so vender večji narod in v veliko ugodnejših razmerah, niso sedaj še dosegli, da bi si ustanovili v Zagrebu popolno vseučilišče; medicinske fakultete še nimajo. Ako se ne motim, tudi Lvovsko vseučilišče ni popolno, ker tudi nima medicinske fakultete. Če torej Poljaki in Hrvatje ne mogó ustanoviti si ter vzdržavati popolnega vseučilišča, toliko manj je moči na to misliti za nas Slovence. Takih močij res še nimamo; premalo števila nas je in akoravno je priznana resnica, da se je uprav iz slovenskega naroda rodilo dokaj mož in učenjakov, ki so bili in so še dika prvim vseučiliščem v Avstriji, vender ne moremo trditi, da bi mogli uže sedaj dostojno izpolniti vse stolice popolnega slovenskega vseučilišča. Toliko duševnega kapitala še nimamo; kajti na one moči iz naroda, ki stoje na vrhunci znanstvene omike, ki pa delujejo na drugih vseučiliščih, nam se ni zanašati; večina njih se je nam toliko odtujila, da niso zmožni slovenščine v tej meri, kolikor je zahteva znanstveno predavanje v našem jeziku; tudi ni pričakovati, da bi učenjaki, ki uže slovó po svetu, popustili stara in sloveča vseučilišča ter zasedli stolico na vseučilišči, katero je ustanovljeno na novo.

Večine potrebnih močij za vseučilišče morali bi torej drugod iskati; poseči bi bilo najprvo med one može in zastopnike posameznih znanstvenih disciplin, ki delujeje v praksi; dobil bi se za jedno ali drugo stroko — tega ne dvomim — marsikak strokovnjak, ki bi razen prvega pogoja — teoretiško-znanstvene izobraženosti nad navadno vsakdanjo mero — imel tudi drugih za akademiški poklic potrebnih svojstev, to so: korenito znanje slovenščine, dar govornišтва, veselje do poklica itd. A da bi bilo moči tem pôtem dobiti toliko sposobnih močij, kolikor jih je treba v popolno vseučilišče, to je vender jako dvomiti. Pomisliti je, da so sedanja vseučilišča po zahtevah akademiškega učnega načrta za vse fakultete osnovana na tako obširni podlogi s tolikimi samostojnimi disciplinami, da je treba za jedno samo fakulteto toliko učnih močij, kolikor bi jih morebiti s trudom spravili mi vkupe za celo vseučilišče. Da bi tako izbirajoč bilo ravnati preprevidno, je naravno. Od izbranih učnih močij zavisna bi bila v prvi vrsti vsa bodočnost novega vseučilišča; znanstvena veljava njegova opirala bi se najprej na ime in znanstveno vrednost njegovih učnih močij in očitvidno je, da bi bila naloga profesorjev v tem pogledu silno važna in težavna, a uprav zaradi tega treba bi bilo izbirati le najizvrstnejših mož.

Dokler nimamo torej toliko sposobnih učnih močij, da bi se ž njimi mogle dostojno izpolniti vse stolice, ni nam resno misliti na popolno vseučilišče, in če smo odkritosrčni, onda moramo priznati, da toliko duševnega kapitala sedaj še nimamo, ne glede na druge ovire, ki bi se gotovo stavile slovenskemu vseučilišču. To je modro spoznal tudi poslanec Svetec, ko je stavil in utemeljeval svoj predlog, zahtevajoč za sedaj samo, naj se ustanovi pravna akademija; videl je, da je uspeh možen le tedaj, ako se želja opira na realna tla, ako se zahteva le toliko, kolikor je sedaj dejanski doseči in izvesti moči. Ustanoviti popolnega slovenskega vseučilišča sedaj še ni moči, zatoorej on tega tudi ne zahteva; možna in izvedna pa je ustanovitev pravne fakultete in uprav te nam je najbolj treba, ako hočemo, da bode dobila slovenščina kedaj svojo polno veljavo v javnih uradih; kajti vse naše slovensko uradovanje bode tako dolgo le nekako diletantiško, dokler se naš pravniški naraščaj ne bode znanstveno vzgojeval v slovenskem jeziku.

Kakšna naj bi ta fakulteta bila, tega poslanec Svetec dalje ni razlagal, on je utemeljeval svoj predlog le načelno. Preudarjati je torej nam, kako je moči priti po najkrajšem potu do zaželenega smotra. Tu pa se bojim, da bi ne zadel ob protivna mnenja. Iz Svetčevega predloga je posneti, da on želi popolne pravne fakultete z vsemi osmimi semestri in učnimi predmeti, kakeršne imajo po akademiškem učnem načrtu osnovana vseučilišča. A meni se dozdeva, da nimamo niti za takšno popolno pravno fakulteto sedaj še zadosti sposobnih učnih močij, in da bi nam merodavna stran delala zapreke uprav iz učnih razlogov.

Opomnil sem uže zgoraj, da se nam iskajoč učnih močij ni zanašati na one domačine, ki delujejo na obstoječih vseučiliščih; mi bi morali graditi svojo pravno akademijo čisto iz nova, iskati si učnih močij večinoma med domačimi, v praksi delujočimi pravniki, katerim bi stvar in čast morala velevati, da s trdom in učenjem sebi in slovenski pravni akademiji na znanstvenem polji ustanové dobro imé. Ako bode pa nam iskati učnih močij izmed praktičnih strokovnjakov, onda moramo pomisliti, da jih bode pač moči dobiti za one predmete pravne discipline, ki se na vseučiliščih predavajo v zadnjih štirih semestrih in ki so predmet „judicijalnemu“ ter „političnemu“ državnemu izpitu. Težko pa bi bilo izmed praktikov dobiti sposobnih močij za predmete prvih štirih semestrov, ker je naravno, da se praktiki ne ukvarjajo in v svojem poslu tudi ne morejo intenzivneje ukvarjati z onimi predmeti pravne discipline, ki imajo zgol zgodovinski pomen, ki so samo nekaj uvod in podstava za študije novejšega veljajočega prava.

In tu pridem do sklepa, da bi se Svetčev predlog lajše oživotvoril, če bi se bolj utesnil tako, da bi se zahtevala za sedaj slovenska pravna akademija samo za one predmete, ki se na vseučiliščih predavajo zadnje štiri semestre, za predmete „judicijalnega“ in „političnega“ državnega izpita. Predmeti prvih štirih semestrov pa naj se poslušajo na vseučilišči.

Opomnim najprej, da to ni nič neizvednega, niti novega. Bivše pravne akademije ogerske v Požunu, Košicah in Velikem Váradinu, bile so osnovane na enak način; po § 16. Najvišje odločbe z dne 29. sept. 1850 (št. 380 drž. zak.) učili so se na

teh akademijah, razen pravne filozofije in malega uvoda v uk pravnega in državnega znanstva, le taki predmeti, ki se na vseučiliščih predavajo zadnje štiri semestre; a v § 3. te odločbe bilo je ukazano, da so morali oni, ki so hoteli stopiti v državno službo ali biti odvetniki ali beležniki ali pa dobiti doktorski naslov, dopolniti te svoje akademiške študije, jedno ali dve leti obiskujoč kakšno avstrijsko vseučilišče. Jednako je bilo na bivši pravni akademiji Zagrebški.

Organizem slovenske pravne akademije, kakeršno si mislim jaz, ni torej nikaka neizvedna fantazija, nego ima zgodovinsko podlogo. Nekoliko bi se pač razlikovala naša pravna akademija od bivših ogerskih; kajti ondu pričenjal je lahko bodoči pravnik svoje študije takoj na akademiji ter jih potem dopolnjeval na vseučilišči; pri nas pa naj bi najprej poslušali prve štiri semestre na vseučilišči, a še-le potem nadaljevali pravne študije na domači akademiji.

Takšna pravna akademija bi pa za sedaj tudi zadoščevala našim najhujšim potrebam in bila bi v nekaterih pogledih slovenskim pravnikom celó koristnejša, nego popolna slovenska pravna fakulteta z vsemi predmeti pravne discipline. Zadoščevala bi — pravim — za sedaj našim najhujšim potrebam taka pravna akademija, ker nam gre najprej za to, da se naši domači pravniki, hoteč stopiti v javne službe na Slovenskem, znanstveno vzgojujejo na domači podstavi in v domači besedi iz onih predmetov pravne discipline, ki obsegajo sedaj živče in veljajoče pravo; v tem pogledu bodo v praksi lahko uspešno delovali, če tudi so historiško stvarino prava poslušali na kakem neslovenskem vseučilišči.

Bilo bi pa takó tudi koristneje za naš mladi pravniški naraščaj. Pomisliti je najprej, da je mlademu človeku, hrepenečemu po splošni višji omiki, potreba pogledati nekoliko v svet in razširiti si obzorje svojega mišljenja; pozneje v resnem življenji služi mu to gotovo v korist. Tudi mlademu pravniku je treba tega pogleda v svet, da vidi, kakšno je življenje zunaj ožjih mej njegove slovenske domovine.

Dalje nam je pa računiti s tem, da se le prerado nekako ponosno prezirajo nova vseučilišča; takega preziranja bati se je tem bolj slovenski pravni akademiji in obiskajočim jo pravnikom

mislilo bi se, če tudi po krivici, da slovenski akademiki dobivajo le površen in nedostaten pouk na slovenski pravni akademiji, da so le nekaki polovičarski pravniki brez temeljite izobraženosti. Neresničnost takih nazorov bode seveda morala pokazati in dokazati pravna akademija sama s svojimi slušatelji, delujočimi v resnem življenji, kjer jim bode prilika tekmovati s pravniki, došlimi z vseučilišč.

Takim, bodisi opravičenim ali krivim nazorom zaprle bi se pa vsaj nekoliko duri, če bi se pravna slovenska akademija ustanovila po mojih mislih. Prve štiri semestre naj poslušajo vsi slovenski pravniki na kakem vseučilišču; pridno in temeljito proučivši historijske tvarine pravne discipline, položé naj si trden temelj, na katerem bodo nadaljevali svoje študije pozneje na domači pravni akademiji, nabirajoč si znanja sedaj veljajočega prava. Zajemali bi tako bodoči slovenski akademiki prve pravne pojme in nauke iz istega vira in studenca, kakor drugi vseučiliščniki in pripravljali bi se torej jednako temeljito za predavanja predmetov živečega prava, katere naj bi zadnje štiri semestre poslušali na slovenski pravni akademiji. Oni, ki so svoje prve štiri semestre na vseučilišču porabili dobro in vestno, bi potem nikakor ne zaostajali za svojimi vseučiliškimi sovrstniki; kajti to vemo iz skušnje, da smo tudi po uspešno završenih studijah na vseučilišču prinesli seboj, razen nekaj splošnih teoretiških pojmov, v prakso bore malo pozitivnega znanja veljajočih zakonov; z le-temi nas je stoprav praktično življenje in delovanje temeljiteje seznanilo. Po mojem nemerodavnem mnenji bi slovenska pravna akademija s svojimi slušatelji, kateri so pridno in vestno porabili prve štiri semestre na vseučilišču, povprek ne imela slabših uspehov, nego jih imajo vseučilišča, kar se tiče pozitivnega znanja onih predmetov pravne discipline, kateri bi se tu predavali; dozdeva se mi, da bi naša pravna akademija svoje slušatelje lahko celo bolje pripravljala za bodoče praktično delovanje, nego li se to godi na marsikaterem vseučilišču, koder mladi pravnik zaradi preučenege teoretiškega predavanja komaj dohaja čestokrat bolj „de lege ferenda“, nego „de lege lata“ veljajoče razprave ondotnih strokovnjakov; marsikomur se pri tem zmedejo pravni pojmi tako, da ne zna, ali veli to, kar je čul in si zapomnil, pozitivni zakon,

ali pa je le učenjaško mnenje. Tako se godi le premnogim in da je to resnica, znam iz svoje skušnje in ne sramujem se tega priznati: kar sem prinesel pravnškega znanja z vseučilišča, bilo je nekako megleno, nedoločno in negotovo, a jasni pravni pojmi razvili in utrdili so se mi še-le pozneje pri praktičnem delu. Zategadelj je opravičeno upati, da bode slovenski pravnik na domači akademiji v predavanih pravnih znanostih za prakso dobil lahko toliko pozitivnega znanja, kolikor njegov vseučiliški sovrstnik.

Pravna akademija, osnovana po teh načelih, delovala bi torej lahko uspešno in svojemu namenu primerno.

Ali je pa nam lahko oživotvoriti takšno pravno akademijo in imamo li zanjo sposobnih duševnih močij?

Kakor sem odkritosrčno priznal, da za popolno slovensko vseučilišče še nimamo zadostnih močij, tako odkritosrčno izražam svoje mnenje, da si pravno akademijo, po mojih nazorih osnovano, moremo ustanoviti in jo tudi s svojimi učnimi močmi vzdržati.

Poglejmo, kateri so glavni predmeti, ki bi se predavali na tej akademiji! Za kazensko pravo in postopanje zadoščevala bi jedna učna moč; predavanje civilnega prava in postopanja (obči državljanski zakonik, trgovinsko in menično pravo, obči sodni red itd.) morali bi med se razdeliti najmanj dve učni moči in ako vzamemo še jedno moč za predavanje nespornega postopanja, zemljeknjižnega in rudniškega prava ter drugih semkaj spadajočih manjših tvarin, potem imamo dovolj učnega osebja za predmete drugega državnega izpita. Predmeti tretjega državnega izpita potrebovali bi dveh do treh učnih močij, in če stavimo po vzgledu bivših ogerskih pravnih akademij temu učenemu osebju na čelo jednega vodjo, bilo bi ž njim vkupe osem profesorjev, oziroma docentov.

To število docentov in za te predmete pa se uže dobi izmed slovenskega pravnškega stanu. Zna se, da bi pri prvem — bodisi samo provizornem — nameščenju učnih močij na slovenski pravni akademiji ne smeli niti mogli zahtevati od docentov tistih strogih in formalnih dokazov sposobnosti, kakor je to navada za one, ki bi se radi habilitovali na vseučilišči. Imamo v Slovincih izvrstnih pravnikov, ki so zmožni in sposobni za docen-

turo na slovenski pravni akademiji, dasi niso formalno še dokazali ali, bolje, niso še svetu pokazali svoje sposobnosti z učenimi razpravami. Tem docentom bilo bi, ako se pokličejo na akademijo, dati nekaj časa, da zadostijo tudi na to stran; uverjen sem, da bi ta čas ne potekel brez uspeha in brez sadú. Kogar doleti ta častni poziv, kedor se posveti akademiji, on začne se močneje baviti s predmetom svojega predavanja in z metodo tega predavanja, a po tej poti doseže temeljito znanstveno predavanje svoje tvarine. Pričetek bil bi težaven, to se ne da tajiti; tako je tudi povsod drugod. A kakor so „glossatorji“, držeč se se proste metode „legalnega reda“, bili učitelji poznejšnjim učenim „sistematikom“, prav tako bi prvi učitelji na slovenski pravni akademiji predavajoč imeli iz početka prostejšo metodo „legalnega ali zakonovega reda“ in gladili bi tako pot poznejšnjim strokovnjakom, ki bodo svoja predavanja osnovali na znanstveni podstavi „sistematiške metode“.

Tu zavrnil bi rad mimogredé vsaj jeden ugovor, ki se je oglasil pred kratkim zoper ustanovitev slovenske pravne akademije; rekel je nekedo, kakor je bilo čitati po časopisih, po besedi: „Es fehlt hiezu an allen litterarischen und wissenschaftlichen Vorbedingungen!“ Znam, da onega, ki je to izrekel, ne prepričam, niti pridobim za slov. pravno akademijo; tega tudi ne nameravam; a vidi se mi, da ta izrek ne kaže dokaj razuma za zgodovinski in naravni razvoj znanostij in znanstvene literature v raznih jezikih. Po tem nazoru smeli bi za nas misliti na višja učilišča le tedaj, kedar bi bile posamezne discipline znanostij uže razvite in bi imele bogato literaturo! Literature znanstvene pa ni moči preje dobiti in znanosti se tudi preje ne morejo razvijati, dokler se ne gojé „ex professo“ na učiliščih, njim posvečenih, ergo — Slovencem po tem nazoru ni nikedar misliti na višjo znanstveno izobraženost v svojem jeziku! To je menda pač pravi in pravcati „circulus vitiosus“, s katerim se da tudi dokazati, da Slovencev na svetu treba ni. A zakaj bi se moralo to uprav za nas drugače goditi, nego li nas uči zgodovina, da se je godilo drugod? Ali je znabiti nemški jezik prejšnje veke, ko so se gradila vseučilišča po Nemškem, imel uže svojo znanstveno literaturo? Kaj se ni še v prejšnjem stoletji med drugim tudi pravna znanost na teh učiliščih preda-

vala v tujem, — latinskem jeziku? Niso li dotični učenjaki pisali svoja učena dela tudi v latinščini? Še-le pozneje prišla je tudi pri nemških učenjakihi v tem opiljena nemščina v čast in veljavo, in na uže obstoječih učiliščih začela se je počasi razvijati tudi nemška znanstvena literatura. Tak je tudi naravni tek! Najprej dobivajo naj znanosti svoje zavetišče, kjer se bodo gojile, in sad tega bode znanstvena literatura. Tako je bilo drugod, tako bode tudi pri nas in četudi bode naša znanstvena literatura skromnejša, zadoščevala bode našim potrebam. Saj ni treba, da bi naši mali narod v tem pogledu tekmoval z mogočnimi Nemci, in naši pravni akademiji tudi ne bo sile meriti se s pravno fakulteto Dunajskega vseučilišča; ona bode služila največjim potrebam Slovencev in da bode na to stran zadoščevala, za to prepušča naj se skrb slovenskemu pravniskemu stanu.

Razvil sem Vam tako — cenjeni tovariši — svoje nazore o slovenski pravni akademiji, kakeršna je po mojem mnenji uže sedaj možna in izvedna in za kakeršno bi se bilo Slovincem za sedaj potegati; ako dobimo takšno akademijo, potem smo dosegli veliko in kedar bi takó osnovana akademija dokazala svetu svoj zdrav obstoj in svojo znanstveno veljavo, potem bi lahko stopili korak dalje ter zahtevali popolne pravne fakultete z vsemi osmimi semestri.

Jeden nedostatek bi pač imela taka pravna akademija, kakor tudi poznejšnja popolna pravna fakulteta, nedostatek, da na njej ne bode moči dobiti naslova doktorstva, nego bi morali vsi oni, ki hrepené po njem, hoditi na vseučilišča. Ta nedostatek pa so imele tudi zgoraj omenjene bivše pravne akademije in odpraviti ga ni moči; kajti podeljevanje naslova in stopnje doktorstva je najznamenitejša in izključilna pravica vseučilišč, in take pravice ni moči podeliti nepopolnim pravnim akademijam. V tem pogledu bi bilo moči doseči jedino le to, da bi se oni semestri, ki bi jih kedo poslušal na slovenski pravni akademiji, šteli tako, kakor da jih je poslušal na vseučilišči; stroge izpite pa bi moral vsakedor delati na vseučilišči.

Toliko o slovenski pravni akademiji, kakeršno si mislim jaz. Tem svojim nazorom nikakor ne pripisujem merodavne veljavnosti; izpregovoril sem o vprašanji le zagadelj, ker se je s Svetčevim predlogom postavilo nekako na dnevni red in ker je

treba naši dotični želji dati kolikor moči konkretno obliko; na same načelne predloge brez konkretne podloge se bodo pač težko ozirali odločilni krogi; treba jim je pa pokazati, da ne zahtevamo nič nemožnega in da imajo take pravne akademije uže zgodovinsko podlogo. Narisal sem Vam, cenjeni tovariši, samo splošno podobo naše bodoče pravne akademije, ne da bi se spuščal v podrobnosti in posameznosti; v to sedaj še ni prišel čas. Tudi se nisem oziral na finančialno stran tega vprašanja, ker to ni skrb in dolžnost slovenskega razumništva, nego državne uprave.



Iz sodno-zdravniške prakse.

Piše med. dr. Fran Zupanc.

(Dalje.)

Poškodbe na lici pomenljive so v sodno-zdravniškem pogledu osobito zaradi dveh nasledkov, katera čestokrat za njimi ostaneta. V čislih imamo namreč skaz¹⁾ in izgubo (oziroma oslabljenje) zvrševalne (funkcijske) zmožnosti čutil na lici. Na skazo oziramo se sosebno pri ženskem spolu, pri katerem moramo uže grde zarastice, ostavše po poškodbah, čestokrat oznameniti za očitvidno skazo po smislu zakonovem. Ne glede na velikost takih zarastic, merodavne so pri takem presojanji individuvalne razmere in oznamenili bomo gotovo težje zarastice na lici stare ženice za posebno skaženje, nego pri mladi deklici, kateri je čestokrat lahko vsa njena bodočnost zavisna od nepokvarjenega lica. Opomniti je še, da se uprav deklicam čestokrat prizadenejo poškodbe z izrecnim namenom skaziti jih, v velikih mestih n. pr. maščujejo se ženske sosebno čestokrat tako, da polijejo obraz nasprotnici z žvepleno kislino, poškodba, za katero skoraj redno pride najgroznejša skaza obraza.

Odveč bi bilo omenjati, da je smatrati izgubo nos²⁾ za očitvidno skazo, ker v gotovih slučajih nastopi uže zdatna skaza, ako se je le oblika nosu izpremenila, da se je namreč zaradi razdrobljenih nosnih kostij udril nos i. t. d.

¹⁾ *Verunstaltung.*